

Crnice sa Plenarnog godišnjeg zasedanja komiteta
ISO/TC 37 Language and Terminology
Takamatsu Japan, 22-28.6.2025.

prof. dr Ranka Stanković
Predsednik nacionalne komisije A37 Terminologija
Član radne grupe SC3 WG6 6 Terminology Management and Artificial Intelligence

42. plenarni godišnji sastanak ISO/TC 37

- Sastanci su održani u Takamatsu Symbol Tower, gde se nalazi Kagawa International Conference Hall
- U ime ISS sam učesvovala u okviru sponzorstva ISO organizacije.
- U plenarnom delu prvog i poslednjeg dana su učestvovali svi potkomiteti u radne grupe zajedno, dok se ostalih dana rad odvijao tematski, po radnim grupama.
- Osnovni predmeti rada su bili
 - analiza informacije o postignutom napretku u izvršavanju zadataka,
 - ideje o pokretanju novih projekata i
 - glasanje po uspostavljenim rezolucijama.

~400K
stanovnika,
Takamatsu
glavni grad
Kagawa
prefektura,
ostrvo
Šikoku
(jug
Japana)

Okvirne teme

- Među različitim informacijama i paralelnim sesijama (uglavnom 5-6) najviše sam se fokusirala na SC4 ali i na SC3/WG6.
- Tema veštačke inteligencije, njenog uticaja na procedure rada koje se propisuju standardima i etička pitanja su diskutovana u okviru skoro svake radne grupe gde sam prisustvovala.
- Na plenarnom zasedanju SC4 odmah na početku je kao ključna tema navedeno „TC37/SC4 & AI/LLM paradigm shift“.
- Kako sam po prvi put prisustvavala uživo sastancima ovog tipa, interesantno i nadahnjujuće je bilo videti način na koji se diskutuje i razrešavaju dileme i dostavljeni komentari: sistematično, jedno po jedno pitanje, a i kod različitih mišljenja je dolasilo do usaglašavanja ili preglasavanja.

Skraćenice

U oznaci ISO/TC 37/SC, skraćenica SC označava Subcommittee (potkomitet ili podkomitet).

Dakle, ceo naziv:

- ISO (International Organization for Standardization) – Međunarodna organizacija za standardizaciju
- TC (Technical Committee) – Tehnički komitet
- SC (Subcommittee) – Potkomitet (podkomitet)

Oznaka ISO/TC 37/SC 4 WG 4 označava:

- Tehnički komitet br. 37 („Terminologija i drugi jezički i sadržinski resursi“),
- Potkomitet br. 4 („Upravljanje jezičkim resursima“).
- Radne g WG 4 - Lexical resources (Leksički resursi)

ISO/TC 37 Language and terminology

Tehnički komiteti

- ISO/TC 37/SC 1 Principles and methods
- ISO/TC 37/SC 2 Terminology workflow and language coding
- ISO/TC 37/SC 3 Management of terminology resources
- ISO/TC 37/SC 4 Language resource management
- ISO/TC 37/SC 5 Translation, interpreting and related technology

U dodatnim, nezavisnim radnim grupama:

- ISO/TC 37/WG 11 Plain language
- ISO/IEC JTC 1/SC 42 /JWG 5 Joint Working Group ISO/IEC JTC1/SC42 - ISO/TC 37 WG: **Natural language processing** (ISO/IEC JTC 1/SC 42 Artificial intelligence)

Rukovodstvo:

- Alex Chengyu FANG (Hong Kong)

ISO/TC 37/SC 3 Management of terminology resources

Radne grupe

- WG 1 Data categories
- WG 3 Data interchange
- WG 4 Database management
- WG 6 Terminology management and artificial intelligence

Rukovodstvo:

- Committee Manager: Mrs Annette Preissner, DIN (German Institute for Standardization)
- Chairperson: Ms Hanne Smaadahl (SAP)

ISO/TC 37/SC 4 : Language resource management

Radne grupe

- WG 1 Basic descriptors and mechanisms for language resources
- WG 2 Semantic annotation
- WG 4 Lexical resources
- WG 5 Workflow of language resource management Working group
- WG 6 Linguistic annotation

Rukovodstvo:

- Committee Manager: Dr Miran Choi, Secretariat: KATS (Koreja)
- predsedava: Prof Key-Sun Choi
- upravo pridružen na različitim pozicijama radnih grupa Alex Fang (Hong Kong)

WG 1 Basic descriptors and mechanisms for language resources

- XML je osnovna serijalizacija u standardima
- Odlučeno je da se uvede i JSON serijalizacija za LAF
 - LAF: ISO 24612:2012(en) LRM — Linguistic annotation framework
 - Demonstrirani su primeri opcija
 - LAPPS LIF (<https://wiki.lappsgrid.org/interchange/overview.html>),
 - JSON-LD (<https://json-ld.org/> JSON for Linking Data),
 - PubAnnotation (<https://www.pubannotation.org/>),
- I druge radne grupe su takođe pominjale dodavanje JSON serijalizaciju u primerima osim XML serijalizacije, imajući u vidu ekonomičnost i sve veću upotrebu JSON-a.

WG 1 Basic descriptors and mechanisms for language resources

- Jedan od poznatih problema sa standardom SynAF ISO 24615-1:2014 Language resource management — Syntactic annotation framework (SynAF)
 - poziva se na **ISOcat servis** koji više ne radi, tako da je nemački tim inicirao da se uradi privremena sistematska provera tog standarda, da se ne čeka uobičajeni period od 5 godina.
 - živa disusija....

RESTfull web service interface

Conference Place yyyy-mm-dd
www.clarin.eu

<http://www.isocat.org/rest/>

ISOcat RESTful web service interface

Introduction

ISOcat provides a *RESTful web services* interface. The interface consists of a set of URLs which locate the resources stored in the DCR. The URLs are described using *URI templates*. When an URL can return various resource representations those can be selected using *sender-driven content negotiation* using the *Accept request header field*.

Remarks

The following features of this interface are yet too be designed/implemented/tested

1. HEAD requests
2. authentication is not yet required for all private resources
3. some of the not allowed methods (PUT, POST) are actually part of the private ISOcat RESTful interface, but should be blocked for public access
4. users of the API should also accept a disclaimer, so maybe we need to hand out keys like for example Google does for its Maps API

Resources

The following resources are supported:

1. an user's workspace
2. a thematic profile
3. a Data Category Selection
4. a Data Category
5. a user's private Data Categories
6. a search result
7. an adhoc selection

Resource an user's workspace

URL	http://www.isocat.org/rest/user/{username=guest}/workspace					
Pattern	http://www.isocat.org/rest/user/{username=guest}/workspace					
Example	http://www.isocat.org/rest/user/{username=guest}/workspace					
Input						
Variable	variable	cardinality	value	description	notes	
	username	1	{a-zA-Z0-9_}-guest	the unique name which identifies the user in the system the default "guest" username gives access to the public contents of the DCR		
Method(s)	method(s)				description	notes
HEAD					check if the workspace exists, i.e., basically a check if the user exists	
GET					get the workspace of the specified user	

Primer rešenja problema sa servisom

PID URL's in DatCat Info (ovo oni stavljaju za ISO/WI 30042 TermBase eXchange (TBX))
(dobijeno od SC3 - Hana):

- <http://datcatinfo.termweb.eu/datcat/DC-0168>
- <http://datcatinfo.termweb.eu/datcat/DC-0489>
- <http://datcatinfo.termweb.eu/datcat/DC-2677>

The screenshot shows the DatCat Info web application interface. At the top, there's a navigation bar with a search bar and a language dropdown set to 'English'. Below this, there are filters for 'All Sections' and 'All domains'. A search bar contains the text 'DC-0168'. The main content area displays details for the data category 'DC-0168'. On the right, a sidebar shows 'Concept ID 495519' and a table of 'Active Data Categories'.

Section	Active Data Categories
DC ID	definition
Standard	ISO 10241
Origin	ISO 12620
Profile	Terminology
Implemented as	string
Justification	Critical element for terminology, lexicography
Domain	Terminology > TBX-Basic

Below the table, there's a section for 'PID' (Persistent Identifier) for 'DC-0168'. It includes an 'Explanation source' (DatCat Council), an 'Explanation' (This is the unique persistent identifier for this data category.), and a 'Note' (http://datcatinfo.termweb.eu/datcat/DC-0168).

WG 2 Semantic annotation

Radna grupa WG2 koja se bavi semantičkim anotacija (SemAF, ISO_24617) ima brojne delove:

- SRPS_ISO_24617-1_2018 - Оквир за семантичку анотацију (SemAF) — Део 1: Време и догађаји (SemAF-Time, ISO-TimeML)
- SRPS_ISO_24617-4_2018 - Оквир за семантичку анотацију (SemAF) — Део 4: Семантичке улоге (SemAF-SR)
- SRPS_ISO_24617-6_2018 - Оквир за семантичку анотацију — Део 6: Принципи семантичке анотације (SemAF принципи)
- SRPS_ISO_24617-7_2023 - Semantic annotation framework — Part 7: Spatial information
-

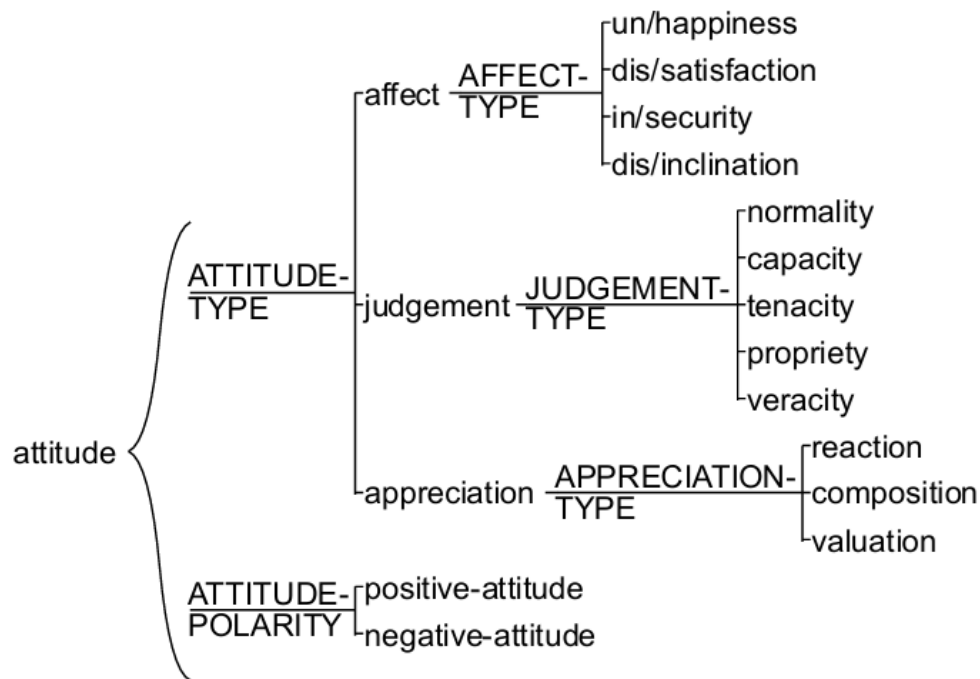
WG 2 Semantic annotation

Radna grupa WG2 koja se bavi semantičkim anotacija (SemAF) pokreće nove delove standarda koji se odnose na

- Deo 16: Evaluative language, naročito interesantan jer predstavlja modeliranje zauzimanja stava, mišljenja ili osećanja po nekom pitanju
- Deo 18: pokrete i opisivanje dinamike u prostoru, uz predlog korišćenja specijalizovane notacije UMR.
- Deo 19: Lexical semantic similarity koji treba da obuhvati metode zasnovane na znanju, na rečnicima, na korpusima, na neuronskim mrežama i jezičkim modelima, kako bi se kreirao jedinstveni okvir za **leksičku semantičku sličnost**.

Evaluative language

- Zasnivano na Teoriji procene (Appraisal Theory)
- Jiamei Zeng, Min Dong, and Alex Chengyu Fang. 2024. **Annotating Evaluative Language: Challenges and Solutions in Applying Appraisal Theory.** 20th Joint ACL - ISO Workshop on Interoperable Semantic Annotation @ LREC-COLING 2024, pp 144–151, Torino. <https://aclanthology.org/2024.isa-1.17/>

Online Standards Development (OSD)

- Održan je i kratka obuka o korišćenju ISO platforme „Online Standards Development (OSD)”
 - omogućava zajednički rad na dokumentima,
 - direktno povezivanje sa terminologijom,
 - komentarisanje delova standarda i njihovo razrešavanje.
- Alat zamenjuje rad sa „tabelama sa komentarima“ i ručnu harmonizaciju različitih verzija istog dokumenta.
- Svaki korisnik može imati različite uloge: reader, OSD commenter, author, OSD voter, leader.

Pažnja, pažnja...

Dva dokumenta su naročito komentarisana i na njih se više puta vraćalo:

- Artificial intelligence Guidance on use of artificial intelligence (AI) for ISO committees
https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/developing_standards/who_develops_standard/docs/use%20of%20AI.pdf
- Inclusive / non-inclusive terms: https://www.iso.org/resources/publicly-available-resources.html?t=1LSJG9ms7Qyjs_YM6YiW5Q_pyDJxl2UR4ZDkyWhbJ-diDNZWWuXsKerDxXDhj_T&view=documents#section-isodocuments-top

Otvoreno pitanje:

- Ako neki LLM da korektnu definiciju koju želimo uključiti u standard, rečnik,... kako navodimo izvor?
- Najverovatnije: “Definicija izrađena pomoću ChatGPT (GPT-4.5), OpenAI, 10. jul 2025.”

Status O - observer, P - participant

Uloga u radu mi je bila uglavnom kao posmatrač, sem što sam se aktivno i formalno priključila (uz koordinaciju sa nacionalnim centrom ISS) grupi SC3/WG 6 Terminology Management and Artificial Intelligence

- rukovodilac Mohamed Khemakhem
- glavna tema je bio document ISO/AWI TR 25896
(Approved Work Item – AWI, TR – Technical report)

ISO/TC 37/SC 3 Management of terminology resources

SC 3/WG 6 "Terminology management and artificial intelligence"

ISO/AWI TR 25896ed.1 - id.91875 ISO/TC 37/SC 3/WG 620.00

Prijavili smo se za aktivno učešće (status P)

U ostalim radnim grupama smo posmatrači (status O)

Jedna od tema je bilo i DatCatInfo - The international database of data categories for language resources in support of Natural Language Processing:

datcatinfo.termweb.net/en/dict/202?lang=eng&target=0§ion=0&domain=0 .

SC 3/WG 6 Terminology management and AI

AI for Corpus Compilation	VI za kompilovanje korpusa
AI for Term Extraction	VI za ekstrakciju termina
AI for Term Clustering	VI za klasterovanje termina
AI for Term validation and filtering	VI za validaciju i filtriranje termina
AI for Context Management	VI za upravljanje kontekstom
AI for Concept Definition	VI za definisanje pojmova
AI for Concept Relation Identification	VI za identifikaciju relacija između pojmova
AI for Quality control	VI za kontrolu kvaliteta
AI for Textual-data Display	VI za prikaz tekstualnih podataka
AI for Graph-data Display	VI za prikaz grafovskih podataka
AI for e-Accessibility	VI za e-pristupačnost
AI for Interactivity	VI za interaktivnost
AI for Terminology Application	VI za primenu terminologije

Title

en

fr

en Management of terminology resources - Artificial intelligence for terminology management

fr Titre manque

Scope

Timeline

Registration date

2025-04-25

Timeframe

18 months

Time since registration

2 months

In stage

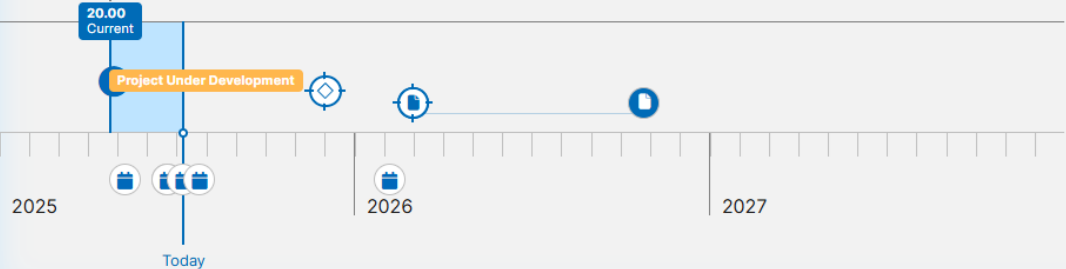
20.00
for 2 months 14 days

STATUS

en Project under development

Preparation of the draft

Project approved (clock starts)

Meeting

Past period

Critical period

Target/Critical Limit/Critical

Hide legend

Pregled alata

Počevši od

<https://linguagreca.com/blog/2018/03/nine-terminology-extraction-tools-are-they-useful-for-translators/> dopunjena je tabela,

priširena novijim informacijama, još nekim zadacima... **ISO-TC 37-**

SC 3-AHG 1_N11_AI tools

Classification by Zhenling

Zhang.pdf (ko bude zainteresovan neka se javi)

	SDL Multiterm	Simple Extractor	TermSuit	Sketch Engine	Translated s.r.l.	Terminus	Kea	Rainbow	JATE
Bilingual extraction	✓		✓	✓					
Source and target context comparison	✓								
Terms validation	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓
Bilingual dictionaries compilation	✓		✓						
Context extraction	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
Support various file formats	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
Rank terms by frequency	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
Support for many languages	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓
Specify the minimal number of occurrences	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓
Show linguistic information	✓		✓			✓			
Specify the maximum number of translations			✓						
Stopword list option	✓	✓			✓		✓	✓	✓
Choose the minimum and maximum number of words per term	✓	✓					✓	✓	✓
Term statistics	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Table 1: Comparison chart of features for the selected tools.

Sve u svemu...

- “Terminology Management Meets AI” je vrlo aktuelna tema o kojoj se prilično govori i piše.
- Pokrenuta je i inicijativa za kreiranje Ad hoc grupe za AI-LLMs za Language Resource Management. Poziv za eksperte će tek da usledi.
- Novo iskustvo za mene koje će pomoći da se rad u okviru nacionalnog komiteta intenzivira i
- kao prva stavka da se naziv komiteta usaglasi sa odgovarajućim i da umesto A037 Terminologija bude A037 „Jezik i terminologija“ ili neki sličan predlog, ali da bolje odgovara originalnom „Language and terminology“

帆立と季節野菜塩旨味噌炒め 1200円税込

イカと季節野菜塩旨味噌炒め 990円税込

イカのピリ辛炒め 1200円税込

白身魚甘酢 990円税込

牛肉のオイスターソース炒め 1400円税込

鶏レバニラ 990円税込

生肉ラーメン 990円税込

チャンポンメン 990円税込

サンダーチキンメン 990円税込

豚肉と玉子炒め 990円税込

蟹玉 990円税込

揚げ肉団子 990円税込

海老と玉子炒め 990円税込

鶏肉とカシューナッツ炒め 990円税込

鶏肉とピーナッツ炒め 990円税込

大塚ラーメン 990円税込

海鮮焼きそば 1000円税込

海鮮揚げそば 1000円税込

八宝菜 1300円税込

焼豚 990円税込

酒淋鶏 990円税込

南蛮豆腐 990円税込

鶏もも肉唐揚げ6コ 990円税込

海老と野菜塩旨味噌炒め 1200円税込

肉とビーマン炒め 1400円税込

中華エビ天 1400円税込

麻婆ラーメン 990円税込

大津鍋 990円税込

チンジャオロース 990円税込

豚肉とアモン炒め 990円税込

四川風肉団子 990円税込

蟹肉豆腐煮込み 1200円税込

季節野菜炒め 990円税込

肉団子甘酢 990円税込

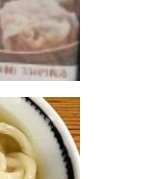
冷菜五種盛り合わせ 1800円税込

冷菜三種盛り合わせ 1200円税込

シュウマイ4個 150円税込

シュウマイ4個 150円税込

Takamacu sa vidikovca

<https://en.wikipedia.org/wiki/Takamatsu>

Marugame Castle, The tallest stone walls in all Japan

<https://www.my-kagawa.jp/en/see-and-do/10084>

[https://en.wikipedia.org/wiki/Takamatsu_Castle_\(Sanuki\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Takamatsu_Castle_(Sanuki))

Ritsurin Garden – A Scenic Stroll Through History

<https://www.my-kagawa.jp/en/travel->

Obuka

Nakazubansho Garden

Passageway of over 100 torii gates leading to the Inarisha Shrine

讃岐丸

Zahvalnost

Institutu za standardizaciju Srbije:

- Violeti Nešković
- Tatjani Bojanić

ISO Sponsorship programme -

ISO/TC 37 and SCs plenary meetings, Takamatsu, Japan, 22 to 27 June 2025